

Bryssel, 19. huhtikuuta 2024
(OR. en)

8957/24

SOC 284
GENDER 66
ECOFIN 450
JAI 637

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	7623/1/24 REV 1
Asia:	Ehdotus neuvoston päätelmiksi naisten taloudellisesta voimaannuttamisesta ja riippumattomuudesta tosiasialliseen sukupuolten tasa-arvoon johtavana väylänä – Hyväksyminen

1. Puheenjohtajavaltio on valmistellut ehdotuksen neuvoston päätelmiksi naisten taloudellisesta voimaannuttamisesta ja riippumattomuudesta tosiasialliseen sukupuolten tasa-arvoon johtavana väylänä.
2. Päätelmät perustuvat asiakirjassa 9019/24 olevaan Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) raporttiin ”Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power”.
3. Sosiaalityöryhmän jäsenet tarkastelivat päätelmiä 29. helmikuuta, 18. maaliskuuta ja 12. huhtikuuta 2024.
4. Tämän ilmoituksen liitteessä olevasta ehdotuksen tekstistä on päästy periaatteelliseen yhteisymmärrykseen.

5. Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään

- panemaan merkille asiakirjassa 9019/24 oleva EIGEn rapotti ja
 - toimittamaan tämän ilmoituksen liitteessä oleva päätelmäehdotus TSTK-neuvoston hyväksyttäväksi sen 7. toukokuuta 2024 pidettävässä istunnossa.
-

**Naisten taloudellinen voimaannuttaminen ja riippumattomuus tosiasialliseen
sukupuolten tasa-arvoon johtavana väylänä
- Ehdotus neuvoston päätelmiksi¹**

TOTEAA SEURAAVAA:

1. Sukupuolten tasa-arvo ja ihmisoikeudet ovat eurooppalaisten arvojen ytimessä. Naisten ja miesten tasa-arvo on perussopimuksissa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettu Euroopan unionin perusperiaate.
2. Yhtäläiset mahdollisuudet ja sukupuolten tasa-arvo, mukaan lukien yhdenvertainen kohtelu ja mahdollisuudet työmarkkinoille osallistumisen, työehtojen ja -olojen, urakehityksen, eläkeoikeuksien kertymisen ja samapalkkaisuuden sekä työ- ja yksityiselämän tasapainon osalta tunnustetaan Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission vuonna 2017 vahvistaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteissa 2, 3, 9 ja 15.
3. Pekingin toimintaohjelmassa, jonka Yhdistyneet kansakunnat hyväksyi neljännessä naisten maailmankonferenssissa vuonna 1995, määritellään ”Naiset ja talous” (alue F) yhdeksi kahdestatoista keskeisestä ongelma-alueesta. Siihen kuuluu myös naisten taloudellisen riippumattomuuden edistäminen. Toimintaohjelmassa todetaan, että tätä ongelma-aluetta käsitellessään hallitusten ja muiden asianosaisten on edistettävä sukupuolinäkökulman aktiivista ja näkyvää soveltamista kaikkeen politiikkaan ja toimintaan.

¹ Pekingin toimintaohjelman täytäntöönpanon arvioinnin yhteydessä laaditut päätelmät, jotka liittyvät erityisesti keskeiseen ongelma-alueeseen F (Naiset ja talous).

4. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa YK:n yleissopimuksessa (CEDAW), jonka osapuolia kaikki jäsenvaltiot ovat, kehoitetaan toteuttamaan toimenpiteitä naisten syrjinnän poistamiseksi talouselämän alalla erityisesti siltä osin kuin on kyse oikeudesta pankkilainoihin, kiinnityslainoihin ja muihin rahoitusluottoihin.

PALAUTTAA MIELEEN SEURAAVAA:

5. Vuonna 2019 neuvosto kehotti Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita edistämään naisten taloudellista riippumattomuutta sekä kestäväää ja osallistavaa talouskasvua ja ”pyrkimään sukupuolten tasa-arvon vahvempaan painottamiseen eurooppalaisen ohjausjakson eri vaiheissa muun muassa käyttämällä olemassa olevia tasa-arvoindikaattoreita ja kehittämällä tarvittaessa uusia, kehittämällä edelleen sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen keräämistä sekä tilastollisia menetelmiä ja analyysia, joilla voidaan seurata sukupuolten tasa-arvon edistymistä”.²
6. Vuonna 2023 neuvosto kehotti Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita tunnustamaan palkallisen ja palkattoman hoito- ja hoivatyön ja ”kannustamaan resurssien ja varojen käyttöönottoa ja tehokasta käyttöä eurooppalaisen hoito- ja hoivastrategian ja pitkäaikaishoidosta ja varhaiskasvatuksesta annettujen neuvoston suositusten täytäntöönpanon tukemiseksi. Tällä tavoin edistetään hoito- ja hoivajärjestelmien muutosta kohti kokonaisvaltaisia, yksilölähtöisiä ja yhteisöpohjaisia malleja hoidon arvostuksen parantamiseksi ja ennakkoluulojen ja sukupuolistereotyyppien poistamiseksi.”³

² Asiak. 14938/19.

³ Asiak. 16094/1/23 REV 1.

7. Vuonna 2023 neuvosto kehotti Euroopan komissiota myös ”varmistamaan, että sukupuolten tasa-arvonäkökohdat otetaan huomioon EU:n talousarvion toteuttamisessa sitkeiden sukupuolten välisten erojen poistamiseksi erityisesti rahoittamalla toimenpiteitä, joilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja naisten taloudellista voimaannuttamista monivuotiseen rahoituskehykseen kuuluvien vastaavien meno-ohjelmien mukaisesti, ja panemalla täysimääräisesti täytäntöön Euroopan komission menetelmät sukupuolten tasa-arvoon liittyvien menojen seuraamiseksi EU:n talousarviossa”.⁴
8. Elpymis- ja palautumistukivälineestä annetussa asetuksessa painotetaan tarvetta investoida vahvaan hoivainfrastruktuuriin, ”jotta voidaan varmistaa sukupuolten tasa-arvo ja naisten taloudelliset vaikutusmahdollisuudet, jotta voidaan rakentaa palautumiskykyisiä yhteiskuntia, torjua epävarmoja työoloja naisvaltaisella alalla, vauhdittaa työpaikkojen luomista, ehkäistä köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä, sekä vaikuttaa myönteisesti bruttokansantuotteeseen, kun useammat naiset voivat tehdä palkkatyötä.”⁵
9. Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) toteuttaman sukupuolten tasa-arvon taloudellisia hyötyjä Euroopan unionissa koskevan tutkimuksen mukaan sukupuolten tasa-arvon parantaminen – myös naisten taloudellisen voimaannuttamisen avulla – johtaisi BKT:n jopa 9,6 prosentin kasvuun EU:ssa vuoteen 2050 mennessä.⁶

⁴ Asiak. 9684/23.

⁵ EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17.

⁶ *Sukupuolten tasa-arvon taloudelliset hyödyt Euroopan unionissa, s. 2.*

TOTEAA SEURAAVAA:

10. ”Tasa-arvoisessa taloudessa menestyminen” on yksi komission laatiman sukupuolten tasa-arvostrategian 2020–2025 strategisista painopisteistä. Strategiassa korostetaan, että ”naisilla ja miehillä tulisi kaikessa moninaisuudessaan olla yhtäläiset mahdollisuudet menestyä ja olla taloudellisesti riippumattomia, saada sama palkka samanarvoisesta työstä, saada rahoitusta samoin ehdoin ja saada oikeudenmukaista eläkettä”.⁷
11. Raportissaan ”Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power” EIGE esittää näyttöä sukupuolten epätasa-arvosta taloudellisen riippumattomuuden suhteen EU:ssa keskittyen erityisesti siihen, miten taloudellisen riippumattomuuden käsite on tähän mennessä määritelty, ja analysoi taloudellisen riippuvuuden haitallisia seurauksia, kuten taloudellista väkivaltaa⁸.
12. EIGEn mukaan naisten taloudellinen voimaannuttaminen on prosessi, jossa naiset saavat määräysvaltaa omaan elämäänsä ja mahdollisuuden tehdä strategisia valintoja. Siinä määritellään taloudellinen riippumattomuus moniulotteiseksi käsitteeksi, joka kattaa tulot, varallisuuden ja vallan/valvonnan, jotta sukupuolten epätasa-arvon moninaiset näkökohdat voidaan ottaa kattavammin huomioon.

⁷ Ks. asiak. 6678/20.

⁸ EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (asiak. 9019/24, s. ix–xiv ja s. 15).

13. Työllisyyttä, palkkaa, ansioita ja tuloja, eläkkeet mukaan luettuina, samoin kuin hoivaa, varallisuutta ja luotonsaantia koskevia sukupuolten välisiä, naisille epäedullisia eroja esiintyy edelleen⁹. Erot johtuvat horisontaalisesta ja vertikaalisesta sukupuolenmukaisesta eriytymisestä ja naisten vähäisemmästä osallistumisesta työmarkkinoille. Naiset ovat yliedustettuina osa-aikatyössä ja matalapalkka-aloilla, mikä johtuu sukupuoleen liittyvistä esteistä ja sukupuolistereotypioista.
14. Myös palkattoman hoiva- ja kotitaloustyön epätasainen jakautuminen naisten ja miesten kesken saattaa naiset epäsuotuisaan asemaan, sillä se haittaa heidän tasavertaista osallistumistaan työmarkkinoille ja vaikuttaa kielteisesti heidän ansioihinsa ja taloudelliseen riippumattomuuteensa¹⁰. Vuonna 2022 sukupuolten palkkaero oli EU:ssa edelleen noin 12,7 prosenttia. EIGEn arvion mukaan 18–60-vuotiaiden naimattomien aikuisten varallisuusero kahdeksassa jäsenvaltiossa on 32 prosenttia, ja maakohtaiset arviot vaihtelevat 8 prosentista 49 prosenttiin¹¹. Sukupuolten välinen eläke-ero, jonka arvioitiin olevan 26,1 prosenttia vuonna 2022, lisää puolestaan naisten haavoittuvuutta köyhyysriskiasteen suhteen.
15. EIGEn tutkimuksen mukaan sukupuolten väliset erot työllisyydessä, palkoissa, ansioissa, tuloissa ja varallisuudessa ovat erityisen suuria tietyissä naisryhmissä, joihin kuuluvat yksinhuoltajatalouksissa asuvat naiset, ikääntyneet naiset, maahanmuuttajataustaiset naiset ja naiset, joilla on huollettavia lapsia¹². Muita haavoittuvassa asemassa olevia naisryhmiä ovat väkivallan uhrin, romaninaiset, vammaiset naiset sekä naiset, jotka pakenevat Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa ja väkivaltaisista konflikteista muualla maailmassa.
16. Raportissa todetaan, että taloudellinen riippumattomuus on sekä elinkaarikysymys että noidankehä: taloudellisen riippumattomuuden puute vaikeuttaa sellaisiin tilaisuuksiin tarttumista, jotka vahvistaisivat taloudellista riippumattomuutta¹³.

⁹ EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (asiak. 9019/24, s. 78).

¹⁰ Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE), 2023, *A Better Work–Life Balance: Bridging the gender care gap*.

¹¹ EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (asiak. 9019/24, s. 35).

¹² EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (asiak. 9019/24, s. 79).

¹³ Ks. edellinen alaviite, s. 63.

17. Yhteinen työllisyysraportin 2024 mukaan verotuksen suunnittelulla voidaan edistää sukupuolten tasa-arvoa työmarkkinoilla muun muassa poistamalla yhteisverotus, sillä 78 prosenttia kotitalouksien toisista tulonsaajista EU:ssa on naisia. Raportissa tuodaan esiin, että progressiiviset yhteisverotusjärjestelmät voivat vaikuttaa kielteisesti toisen tulonsaajan työllistymiseen ja työtunteihin luomalla suuren marginaaliverorasitteen¹⁴. Kuten EIGE on vahvistanut, verotuksella on näin ollen merkittävä vaikutus naisten taloudelliseen riippumattomuuteen¹⁵.
18. Taloudellisen riippumattomuuden puute lisää naisten köyhyys- tai syrjäytymisriskiä, ja oletus resurssien tasapuolisesta jakautumisesta kotitaloudessa voi piilottaa sukupuolten välisten köyhyyteen ja puutteeseen liittyvien erojen todellisen laajuuden.
19. Tällä hetkellä saatavilla olevat tulotilastot eivät mahdollista täydellistä sukupuolten tasa-arvoa koskevaa analyysia, koska niistä ei saada eriteltyjä tietoja kustakin kotitalouden jäsenestä eivätkä ne kuvasta naisten ja miesten välisiä eroja¹⁶. Myöskään vauraudesta tai säästöistä ei ole eriteltyjä tietoja. Tämän seurauksena naisten tulojen osuutta kotitaloudessa on yleensä yliarvioitu, ja naisten köyhyysriski ja aineellisen puutteen riski aliarvioitaan.

¹⁴ Yhteinen työllisyysraportti 2024, s. 57.

¹⁵ EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (asiak. 9019/24, s. xii–xiii ja 54).

¹⁶ Eurostat, *EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology – monetary poverty of elderly people*.

20. EIGEn tutkimuksen mukaan taloudellinen riippuvuus liittyy useisiin kielteisiin ilmiöihin, kuten fyysisen terveyden ja mielenterveyden heikkenemiseen ja vähäisempiin mahdollisuuksiin osallistua koulutukseen, palkkatyöhön ja yritystoimintaan. Lisäksi naisten taloudellinen riippuvuus kumppaneistaan voi estää naisia lähtemästä pois väkivaltaisesta suhteesta tai lopettamasta sitä, mikä lisää heidän riskiään joutua lähisuhdeväkivallan kohteeksi. Eurostatin EU:ta koskeva tutkimus naisiin kohdistuvasta sukupuoleen perustuvasta väkivallasta ja muista ihmisten välisen väkivallan muodoista osoittaa taloudellisen väkivallan yleisyyden: 4–18 prosenttia naisista ilmoittaa kumppaninsa kieltävän heitä työskentelemästä, valvovan perheen raha-asioita tai hallitsevan perheen menoja liiallisesti.
21. Nämä päätelmät perustuvat neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin sekä alan keskeisten sidosryhmien aiempaan työhön ja poliittisiin sitoumuksiin sekä liitteessä lueteltuihin asiakirjoihin.

KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA toimivaltuuksiensa mukaisesti

22. sisällyttämään järjestelmällisesti sukupuolten tasa-arvonäkökulma talous- ja rahoituspolitiikkaan ja alan lainsäädäntöön erityisesti

- a) parantamalla edelleen naisten, erityisesti niiden, jotka haluavat päästä tai palata työmarkkinoille tai pysyä niillä, osallistumista työmarkkinoille esimerkiksi hyödyntäen vero- ja etuusjärjestelmien rakennetta, erityisesti ottamalla käyttöön kannustimia ja poistamalla pidäkkeitä etenkin toisen tulonsaajan osalta. Tähän voisi sisältyä muun muassa yhteisverotusta koskevia toimia¹⁷, kuten vuoden 2024 yhteisessä työllisyysraportissa mainitaan;
- b) varmistamalla naisille sukupuolisensitiivinen tuki, jotta heidän työmarkkinoille pääsyään tai paluutaan voidaan helpottaa, esimerkiksi tarjoamalla koulutusohjelmia naisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi ja heidän osaamisensa parantamiseksi työmarkkinoilla;
- c) edistämällä jatkotutkimusta ja parantamalla sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen saatavuutta finanssipolitiikan alalla sekä tutkimalla mahdollisuuksia arvioida kotitalouksien sisäistä eriarvoisuutta ja ottaa se huomioon. Tiedot olisi mahdollisuuksien mukaan ja tarvittaessa eriteltävä myös iän, vammaisuuden, kotitalouden kokoonpanon tai alkuperän mukaan;
- d) puuttumalla hoitovastuun epätasaiseen jakautumiseen sukupuolten välillä edistämällä palkattoman hoivatyön ja kotityötä koskevien velvollisuuksien tasapuolista jakamista naisten ja miesten kesken, erityisesti varmistamalla saatavilla olevat, kohtuuhintaiset ja laadukkaat varhaiskasvatusinfrastruktuurit ja -palvelut varhaiskasvatuksesta ja pitkäaikaishoidosta annettujen neuvoston suositusten mukaisesti;
- e) vaihtamalla hyviä käytäntöjä, jotka koskevat sukupuolinäkökulman huomioon ottavaa analyysia avio- ja avoliittoja ja niiden purkamista koskevien oikeudellisten kehysten ja varallisuusjärjestelyjen osalta, ottaen erityisesti huomioon niiden vaikutuksen naisten ja miesten taloudelliseen riippumattomuuteen ja taloudellisen väkivallan riskiin;

¹⁷ Yhteinen työllisyysraportti 2024, s. 12 ja s. 57.

- f) pyrkimällä varmistamaan, että eläkejärjestelmiin sisällytetään sukupuolten tasa-arvonäkökulma ja niiden kattavuus ja etuuksien taso on riittävä ja sopiva, jotta ne olisivat tasapuolisia ja voisivat osaltaan estää vanhuusiän köyhyyttä ja syrjäytymistä, etenkin kiinnittämällä huomio henkilöihin, joiden työura on keskeytynyt huollettavien hoidon tai sairausloman takia. On tärkeää, että tällaisissa järjestelmissä otetaan sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi huomioon nyky-yhteiskunnan kehitys ja sen muuttuvat yhteiselämän muodot varmistaen samalla eläkejärjestelmien kestävyys;
 - g) edistämällä ja kehittämällä sukupuolen mukaan eriteltyjen yksilökohtaisia tuloja sekä kotitalouksien välisiä ja sisäisiä tulonsiirtoja koskevien tietojen keräämistä ja analysointia;
 - h) kannustamalla laatimaan strategioita sukupuolten tasapuolisen edustuksen parantamiseksi päätöksentekotasolla kaikilla aloilla, mukaan lukien erityisesti strategiat naisten määrän lisäämiseksi talous- ja rahoituspolitiikassa ja päätöksentekoprosesseissa niiden kaikissa vaiheissa ja kaikilla tasoilla, sekä kehittämällä kyseisiä strategioita ja panemalla ne täytäntöön.
23. tarjoamalla koulutusmahdollisuuksia, joiden avulla kaikki tytöt ja pojat, naiset ja miehet voivat omien erilaisten tilanteidensa ja edellytystensä mukaisesti hankkia tai parantaa koulutustaan, myös finanssiosaamistaan, jolla puolestaan parannetaan heidän taloudellisen riippumattomuutensa turvaamista ja säilyttämistä koskevia näkymiä.

24. edistämällä kaikenikäisten naisten mahdollisuuksia osallistua sukupuolinäkökulman huomioon ottavaan elinikäiseen oppimiseen, joka on suunniteltu parantamaan finanssi- ja digitaalista osaamista sekä luku- ja laskutaitoa, myös käyttämällä oppisopimuskoulutusta, etäopiskelua tai muita keinoja, joissa otetaan monialaisesti huomioon mahdolliset erilaiset ongelmat, joita kyseiset naiset saattavat kohdata (esim. syrjäytyminen työmarkkinoilta, rahoituspalveluiden saatavuuden tai tuntemuksen puute, vaikutusvallan ja hallinnan puute sekä sukupuolten välinen digitaalinen kuilu).
25. tukemalla toimenpiteitä, joilla edistetään naisten yrittäjyyttä ja yritysten omistajuutta sekä heidän pääsyään taloudellisten resurssien piiriin, muun muassa tähän tarkoitettujen vertaisoppimisohjelmien kautta.
26. edistämällä koordinoitua yhteistyötä työmarkkina-, sosiaali-, rahoitus- ja koulutusalan laitosten ja toimijoiden välillä, mukaan lukien yksityinen ja julkinen sektori, jotta saadaan sukupuolinäkökulman kannalta kattavampi käsitys taloudelliseen riippumattomuuteen ja käyttäytymiseen vaikuttavista tekijöistä (esim. eläkeoikeuksien kertyminen, sukupuoleen perustuvan väkivallan, myös taloudellisen väkivallan, riskit ja rahoituksen monipuolistamista koskevat strategiat ja riskit).
27. edistämällä yksityisen sektorin osallistumista yhtäläisten mahdollisuuksien ja naisten taloudellisen voimaannuttamisen edistämiseen muun muassa luomalla työympäristöjä, joissa asetetaan etusijalle sukupuolten tasa-arvo ja osallisuus, sekä muilla toimenpiteillä, joilla edistetään naisten taloudellista riippumattomuutta.
28. varmistamalla, että tulevan naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumista koskevan direktiivin mukaisiin sukupuoleen perustuvan väkivallan vastaisiin toimintasuunnitelmiin¹⁸ sisällytetään kohdennettuja toimenpiteitä taloudellisen väkivallan torjumiseksi ja naisten sosiaalisen ja ammatillisen yhteiskuntaan sopeutumisen tukemiseksi.

¹⁸ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta (COM (2022)105).

29. varmistamalla kaikenlaisen taloudellisen väkivallan ja pakottavan kontrollin ehkäisemistä koskevan kansallisen politiikan koordinoitu ohjaus mukaan lukien esimerkiksi toimenpiteet puuttumiseksi ongelmatilanteeseen, jossa kumppaneista toinen on yhteisen kotitalouden nimissä ottanut lainaa ja tehnyt velkaa ilman toisen kumppanin suostumusta.
30. edistämällä sitä, että lähisuhdeväkivallan uhreille, erityisesti taloudellista väkivaltaa tai hyväksikäyttöä kokeneille, tarjotaan laadukkaita ja helposti saatavilla olevia rahoitus- ja työllisyysneuvontapalveluja.
31. lisäämällä erityisesti nuorten tietoisuutta terveistä, väkivallattomista ja tasa-arvoisista tavoista käsitellä raha-asioita lähisuhdekontekstissa.
32. varmistamalla, että taloudellista väkivaltaa ja sen yhteyksiä taloudelliseen riippuvuuteen ja riippumattomuuteen tutkitaan ottamalla huomioon sukupuolinäkökulma, ja toteuttamalla toimia sukupuolen mukaan eriteltyjen asiaa koskevien hallinnollisten ja kyselytietojen keräämiseksi, analysoimiseksi ja jakamiseksi, ottaen huomioon naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien tietojen keruuta koskevat vähimmäisvaatimukset, jotka esitetään tulevassa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevassa direktiivissä.

KEHOTTA EUROOPAN KOMISSIOTA JA JÄSENVALTIOITA toimivaltansa mukaisesti sekä työmarkkinaosapuolten rooli ja riippumattomuus huomioon ottaen

33. vahvistamaan toimenpiteitä, joilla varmistetaan Pekingin toimintaohjelman tavoitteiden saavuttaminen sekä YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman täytäntöönpano,
- a) pyrkimällä kuromaan umpeen sukupuolten palkkaeron muun muassa saattamalla palkkauksen avoimuutta koskevan direktiivin oikea-aikaisesti ja tehokkaasti osaksi kansallista lainsäädäntöä ja panemalla sen täytäntöön;
 - b) soveltamalla sukupuolten tasa-arvoon kaksitahoista toimintamallia, jossa toteutetaan erityisiä sukupuolten tasa-arvoa koskevia poliittikkoja ja toimenpiteitä, mutta samalla myös järjestelmällisesti valtavirtaistetaan sukupuolinäkökulma kaikkiin sosiaali-, rahoitus- ja talouspolitiikkoihin, -ohjelmiin ja niitä koskeviin talousarvioihin, jotta sukupuolten väliset erot voitaisiin havaita näillä aloilla ja vähentää niitä tosiasiallisesti;
 - c) kehittämällä ja jakamalla ohjausta naisten taloudelliseksi voimaannuttamiseksi ja heidän taloudellisen riippumattomuutensa saavuttamiseksi ja toteuttamalla tarkoituksenmukaisia tiedotuskampanjoita yhdessä esimerkiksi asiasta vastaavien tasa-arvoelinten tai asiantuntijoiden kanssa;
 - d) parantamalla edelleen työn, perhe-elämän ja yksityiselämän välistä tasapainoa panemalla tosiasiallisesti täytäntöön ja soveltamalla työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta annettua direktiiviä, eurooppalaista hoito- ja hoivastrategiaa sekä varhaiskasvatuksesta ja pitkäaikaishoidosta annettuja neuvoston suosituksia erityisesti naisten työmarkkinaosallistumisen helpottamiseksi;
 - e) harkitsemalla lisätoimenpiteitä taloudellisen väkivallan torjumiseksi, jotta voidaan poistaa tehokkaasti kaikki sukupuoleen perustuvan väkivallan ja syrjinnän muodot, erityisesti moniperusteinen syrjintä, mukaan lukien intersektionaalinen syrjintä.
34. edistämällä toimenpiteitä lähisuhdeväkivallan uhrien tukemiseksi, mukaan lukien toimenpiteet, joilla heitä autetaan saavuttamaan tai säilyttämään taloudellinen riippumattomuus, kuten toimenpiteet, joiden avulla he säilyttävät työpaikkansa tai joilla varmistetaan palkalliset lomat.

35. kehittämällä sukupuolen ja muiden risteävien sosiaalisten ominaisuuksien mukaan eriteltyjä yhdenmukaistettuja ja säännöllisesti kerättyjä tietoja henkilökohtaisesta varallisuudesta yhdessä sosiaalisen suojelun komitean ja työllisyyskomitean kanssa ja tarkastelemalla mahdollisuutta sisällyttää nämä tiedot tulevaisuudessa EU-SILC-tilastoihin.
36. sisällyttämällä asiaankuuluviin EU:n kyselytutkimuksiin kysymyksiä yksilötason tuloista ja menoista sekä tulojen yhdistämisestä ja tulonjaosta sukupuolen ja tulotyyppin ja tarvittaessa muiden merkityksellisten muuttujien mukaan eriteltyinä.
37. ottamalla huomioon sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa ja muita henkilöiden välisen väkivallan muotoja koskevan EU:n tutkimuksen, jota Eurostat koordinoi ja EIGE ja Euroopan perusoikeusvirasto (FRA) tukivat, pohjalta tehtävän EU:n tason tutkimuksen tulokset.
38. helpottamalla vastavuoroista oppimista ja edistämällä hyviä käytäntöjä sellaisten toimijoiden keskuudessa, jotka osallistuvat naisten taloudellisen voimaannuttamisen ja riippumattomuuden edistämiseen sekä taloudellisen väkivallan ongelman käsittelyyn.
39. torjumalla edelleen sukupuolistereotypioita, seksismiä, sukupuolirooleja ja sukupuolinormeja, esimerkiksi sellaisia, jotka antavat miehille hallitsevan roolin taloudellisessa päätöksenteossa; ja tukemalla kohdennettuja ohjelmia, joiden tarkoituksena on saada miehet ja pojat mukaan torjumaan sukupuolistereotypioita ja syrjintää; edistämällä palkattoman hoiva- ja kotitaloustyön stereotypioista vapaata tasapuolista jakautumista naisten ja miesten kesken; kannustamalla tyttöjä, poikia, naisia ja miehiä valitsemaan kykyjensä ja taitojensa mukaisesti koulutusaloja ja ammatteja, jotka eivät perustu sukupuolistereotypioihin, jotta voitaisiin lisätä miesten osuutta hoito- ja varhaiskasvatusalan ammateissa, joissa naiset ovat tällä hetkellä ylliedustettuina, ja naisten osuutta STEM-aloilla¹⁹.

¹⁹ Science – luonnontieteet, Technology – teknologia, Engineering – insinööritieteet ja Mathematics – matematiikka.

KEHOTTA EUROOPAN KOMISSIOTA

40. tukemaan tutkimusta naisten taloudellisesta riippumattomuudesta moniulotteisena käsitteenä, joka kattaa tulot, varallisuuden ja vaikutusvallan/valvonnan, jotta sukupuolten epätasa-arvon moninaiset näkökohdat voidaan ottaa kattavammin huomioon.
41. toteuttamaan toimia vakiomuotoisten indikaattoreiden kehittämiseksi taloudellisen riippumattomuuden seurantaan varten yhteistyössä EIGEn sekä Eurostatin kanssa sosiaalisen suojelun komiteassa ja työllisyyskomiteassa käytävää keskustelua varten; sisällyttämään taloudellisen väkivallan indikaattorit mahdollisiin tuleviin EU:n laajuisiin tutkimuksiin sukupuoleen perustuvasta väkivallasta ja lähisuhdeväkivallasta.
42. tukemaan jäsenvaltioita tehokkaiden strategioiden kehittämisessä ja täytäntöönpanossa sukupuolten tasapuolisen edustuksen parantamiseksi talous- ja rahoituspolitiikassa ja niitä koskevassa päätöksenteossa, erityisesti seuraamalla pörssiyhtiöiden hallintoelinten jäsenten sukupuolijakauman tasapainottamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä annetun direktiivin asianmukaista täytäntöönpanoa ja soveltamista.
43. tukemaan edelleen jäsenvaltioita sen suhteen, miten kansalliset vero- ja etuusjärjestelmät voivat toimia taloudellisina kannustimina tai pidäkkeinä kotitalouden toisen tulonsaajan työllistymiselle²⁰, hyödyntäen muun muassa aloitteita, joilla pyritään keventämään verotuksesta aiheutuvaa toisen tulonsaajan raskaampaa taloudellista rasitetta, esimerkiksi edistämällä tuloverojärjestelmien yksilöllistämistä.
44. tehostamaan sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista EU:n talouspolitiikassa, myös eurooppalaisessa ohjausjaksossa.
45. edistämään lisätutkimusta ja keräämään sukupuolen mukaan eriteltyjä tietoja hoivataloudesta, hoitotarpeista ja -ammateista sekä ammattihoitajien ja omaistaan hoitavien asemasta ja työoloista eurooppalaisen hoito- ja hoivastrategian mukaisesti.

²⁰ Yhteinen työllisyysraportti 2024, s. 57.

Ks. esimerkiksi:

Rastrigina, O., Verashchagina, A., *Secondary earners and fiscal policies in Europe*, Euroopan komission oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosaston tilaama tutkimus, julkaisutoimisto, 2015,

URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a48ea2ce-7eef-4106-afe2-692a9de13d5e>; ja

Euroopan komission talous- ja rahoitusasioiden pääosasto, *The Macro-Economic Benefits of Gender Equality*, Economic Brief 071, March 2022, URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/e1e9946c-6b83-4df5-ae38-8baadeb22bee_en?filename=eb071_en.pdf.

46. jatkamaan sukupuolten palkka- ja eläke-erojen vähentämiseen tähtäävien lakien, politiikkatoimien ja toimenpiteiden edistymisen seurantaan olemassa olevien prosessien, erityisesti kolmen vuoden välein laadittavan eläkkeiden riittävyyttä koskevan raportin, avulla ja jatkamaan tätä alaa koskevien hyvien käytäntöjen jakamista.
47. tukemaan rahoituksen antamista sukupuolinäkökulman huomioon ottaville koulutusohjelmille, joilla parannetaan taloudellisia tietoja ja taitoja, myös laskutaitoa sekä talous- ja digitaalista lukutaitoa, keskittyen naisiin ja tyttöihin.
48. käynnistämään tiedotuskampanjoita palkkauksen avoimuutta koskevassa direktiivissä ja työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskevassa direktiivissä työntekijöille myönnettyistä uusista oikeuksista sen varmistamiseksi, että kansalaiset tuntevat oikeutensa ja pystyvät käyttämään niitä.
49. seuraamaan edistymistä sukupuolten väliseen epätasa-arvoon vaikuttamaan pyrkivien toimintapolitiikkojen, erityisesti riittävää vähimmäistuloa koskevan neuvoston suosituksen ja eurooppalaisen hoito- ja hoivastrategian, mukaan lukien neuvoston suositukset varhaiskasvatuksesta ja pitkäaikaishoidosta, sekä työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta, vähimmäispalkasta ja palkkauksen avoimuudesta annettujen direktiivien soveltamisen ja niitä koskevan tietoisuuden osalta ja jakamaan niitä koskevia hyviä käytäntöjä.
50. jatkamaan sukupuolten tasa-arvostrategiassa 2020–2025 yksilöityjä osa-alueita koskevia toimia ja varmistamaan, että pitkän aikavälin strategista sitoutumista sukupuolten tasa-arvon edistämiseen jatketaan ja vahvistetaan edelleen vuoden 2025 jälkeen vakailta institutionaalisilla jatkotoimilla ja uudella strategialla, jossa määritellään EU:n tason prioriteetit ja joka toimii kompassina kansallisen tason toimille.

Viiteasiakirjat

1. EU:n toimielinten väliset asiakirjat

Euroopan komissio, pääsihteeristö, *Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari*, julkaisutoimisto 2017, <https://data.europa.eu/doi/10.2792/95934>

Yhteinen työllisyysraportti 2024 (6073/24)

2. EU:n lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2019/1158/EU, annettu 20. kesäkuuta 2019, vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta (EUVL L 188, 12.7.2019, s. 79)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12. helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2381, annettu 23. marraskuuta 2022, pörssiyhtiöiden hallintoelinten jäsenten sukupuolijakauman tasapainottamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä (EUVL L 315, 7.12.2022, s. 44)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/970, annettu 10. toukokuuta 2023, miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla (EUVL L 132, 17.5.2023, s. 21)

3. Neuvosto

Neuvoston päätelmät ”Sukupuolten palkkaerojen poistaminen: keskeiset politiikat ja toimenpiteet”, 13. kesäkuuta 2019 (asiak. 10349/19)

Neuvoston päätelmät hyvinvointitaloudesta, 24. lokakuuta 2019 (asiak. 13432/19)

Neuvoston päätelmät ”Sukupuolitasa-arvoiset taloudet EU:ssa: tuleva kehitys”, 10. joulukuuta 2019 (asiak. 14938/19)

Neuvoston päätelmät ”Sukupuolten välisten palkkaerojen kaventaminen: palkkatyön ja palkattoman hoitotyön arvostaminen ja jakautuminen”, 1. joulukuuta 2020 (asiak. 13584/20)

Neuvoston suositus kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuudesta (EUVL C 476, 15.12.2022, s. 1)

Neuvoston suositus varhaiskasvatuksesta – vuoteen 2030 ulottuvat Barcelonan tavoitteet (EUVL C 484, 20.12.2022, s. 1)

Neuvoston päätelmät sukupuolten tasa-arvonäkökulman valtavirtaistamisesta politiikoissa, ohjelmissa ja talousarvioissa, 12. kesäkuuta 2023 (asiak. 9684/23)

Neuvoston päätelmät eri elämänvaiheiden hoito- ja hoivajärjestelmien muutoksesta kohti sukupuolinäkökulman huomioon ottavia kokonaisvaltaisia, yksilölähtöisiä ja yhteisöpohjaisia tukimalleja, 29. marraskuuta 2023 (asiak. 16094/1/23 REV 1)

4. Euroopan komissio

Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025. 6678/20.

(Komission viite: COM(2020) 152 final)

Eurooppalainen hoito- ja hoivastrategia hoitajille ja hoitoa saaville 2022.

(Komission viite: COM(2022) 440 final)

Komission päätös, annettu 17. syyskuuta 2012, Eurostatista (2012/504/EU)

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta (COM (2022) 105 final)

EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology – monetary poverty of elderly people, Eurostat 2022

Gender Pension Gap by age group, Eurostat, 2022

Gender pay gap statistics, Eurostat, 2023

5. Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE)

Gender Impact Assessment: Gender Mainstreaming Toolkit, 2016

Economic benefits of gender equality in the European Union, 2023

A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap, 2023

Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power (9019/24)

6. Yhdistyneet kansakunnat

Pekingin julistus ja toimintaohjelma (YK:n toimintaohjelma sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan lisäämiseksi)

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus (CEDAW)
